

Mestre i Noè i l'associació de la premsa

Al llarg de set setmanes consecutives es desenvolupa a la UNED de Tortosa un cicle de conferències per commemorar el 150è aniversari del naixement de Francesc Mestre i Noè (1866-1940). A mi m'ha tocat parlar de la vessant periodística de l'erudit tortosí, fundador de la primera publicació en català a les Terres de l'Ebre, president de l'Associació de la Premsa de Tortosa i cronista oficial de la ciutat.

Josep Bayerri Raga

L'Associació de la Premsa de Tortosa va ser fundada el setembre del 1923. Era la número 29 de les creades a les ciutats més importants d'Espanya, totes elles amb un nombre significatiu de publicacions i una destacada tradició periodística. Els impulsors de l'associació tortosina foren Joan Berenguer Cros, director d'*El Pueblo*, diari de les esquerres; José Monllaó Panisello ("Llaonet"), director de *La Tradición*, carlista; Roberto Andreu Vidal ("Tipities"), director d'*Heraldo de Tortosa*, diari independent que s'acabava de fundar; i Lluís de Cruells Aragonès, redactor d'*El Correo de Tortosa*, diari de la dreta depenent del Bisbat. Van oferir-ne la presidència a Mestre i Noè (aleshores tenia 58 anys) en considerar-lo un home de consens, capaç de tenir endavant una associació amb tan marcades diferències ideològiques. A

més a més dels fundadors i Francesc Mestre, formaren part de la primera junta directiva Enrique Bayerri Bertomeu, director d'*Unión Patriótica*, el diari de Primo de Ribera, òbviament de dretes; Manuel Beguer Piño, director de *La Zuda*, revista apolítica d'abast cultural; i Fermín Viladrich, director de *La Voz del Explorador*, que dos anys després seria un dels fundadors de *Vida Tortosina*, revista del catalanisme democràtic. L'interès de la gent del món de la premsa per la seua associació era gran, com ho fa palesa la presència de representants de tot l'arc polític del moment. Els fundadors eren els representants de les publicacions més destacades -entre les quals, els tres diaris *Correo*, *Heraldo* i *El Pueblo*- però durant aquells anys s'arribà a editar mitja dotzena més de capçaleres, a més a més d'altres tantes a localitats del territori, el que demostra la importància del sector.

A banda d'altres mèrits com a es-

Francesc Mestre i Noè va presidir l'Associació de la Premsa de Tortosa durant 12 anys.

criptor i promotor cultural, Mestre i Noè des del primer moment va treballar perquè l'Associació de la Premsa fos un veritable terreny neutral per a les controvèrsies que els periòdics tortosins mantenien durant aquells anys. Eren temps difícils, atès que la dictadura del general Primo de Rivera (1923-1930) i l'alcalde Bau a Tortosa no ho feien gens fàcil per a la premsa que no fos addicta al sistema (*Unión Patriótica*) o els periòdics a l'entorn de l'Església. Mestre, amb el seu prestigi,

intentava posar pau i mantindre la unitat de l'Associació, a la qual tots es van incorporar sense reserves. També donava la cara per defensar la llibertat d'expressió dels periodistes locals (aleshores, encara no reconeguda institucionalment) i fins i tot per traure de la presó els companys engarjolats per motivacions polítiques, especialment arran de la repressió dels anys 1934-36, quan la dreta reaccionària va assumir el poder de la República. L'abril del 1929 es va organitzar un

homenatge del món periodístic a Mestre i Noè (aleshores havia complert els 63 anys) pels molts anys de servei a la professió, encara que gairebé sempre com a cronista i pocs anys com a periodista d'informació de carrer. El 1935, tot i la seua resistència, fou forçat a continuar com a president, si bé l'any següent, en complir els setanta anys, va plegar i va ser substituït per Monllaó Panisello. Tot i la seua voluntat, res va poder fer per evitar el cataclisme de la revolució (1936), la Guerra (1937-38) i la repressió de postguerra (1939-40). L'estiu del 36, escamots llibertaris de la CNT-FAI van assassinar una desena de redactors de publicacions dretanes i altres moltes persones; entre elles, el fill de Mestre i Noè. Els anys següents, Tortosa quedava destruïda per efectes de la Guerra i el 39, tribunals militars franquistes van assassinar periodistes de diaris d'esquerres. Mestre i Noè va morir el 1940 vell, cansat i desencisat, veient com tot el que ell havia ajudat a construir durant la seua llarga vida havia acabat en un munt de runes; en particular, el món de la cultura catalana, la premsa (mai no van tornar a haver diaris a Tortosa) i l'associació dels periodistes. ■